

JOAN F. MIRA

*“Al final del final,
els forats
negres es desfaran
en partícules errants
que al seu torn
es desintegraran
per deixar només
un buit infinit
i sense forma. Amén.
Aquesta és, doncs,
la perspectiva
de l’eternitat”*

Sobre el final de tot

Per alguna raó que no sabria explicar (potser el pas dels anys, que per als humans són la forma del temps, potser el meu distanciament de la vida activa i els progressos que vaig fent en la contemplativa, potser una fascinació adolescent per la metafísica, que és la forma més antiga de la física), la cosmologia forma una part creixent de la meua ocupació mental, o si voleu només de la meua curiositat universal. Deu ser que, ara com ara, em falten coses més importants en què pensar, com són la salut corporal, la necessitat de procurar-se cada dia el menjar, el risc de ser víctima d’algun tirà domèstic o d’alguna catàstrofe, que han estat sempre les preocupacions habituals de les persones. Potser em passa el contrari d’allò del clàssic castellà: “*Metafísico estás.*” “*Es que no como.*” Qui sap si la cosmologia és una ocupació d’estómacs buits, o plens. En fi, vostès ja saben la història: al principi no hi havia res, com aquell que diu, a penes un punt més petit que un protó, tot el futur tancat en una infinita i poètica petitesa. I en un no-res de temps, a penes una mínima fracció de mil·lionèsima de segon, el punt es va fer gros com una taronja, i d’allà venim tots, i totes i tot: la pols de les estrelles, les estrelles, els déus, l’arena del desert, el foc del sol, la roba de les banderes i la música de les esferes. Els gnòstics, d’aquest nucli primer que rebenta o esclata, en deien l’ou diví: d’un ou venia tot, *pan*, i a l’ou segurament havia de tornar tot algun dia, en un procés d’infinit retorn cíclic: els gnòstics, com altra gent grega i antiga, tenien una visió del món més coherent que no sembla. Els astrofísics, no fa gaire temps, han arribat a la conclusió –provisional, com han de ser les conclusions en l’àrdua matèria de la matèria– que l’univers és compost d’un 5% de matèria ordinària, com la que forma els objectes visibles, vostès i jo i el sol i les estrelles, un 35% de “matèria fosca exòtica” (així mateix: *exotic dark matter*) i un 60% d’energia fosca, *dark energy*, suposant que energia i matèria siguem realitats diferents. Així és com va tot, més o menys, i ho recordava jo ací mateix fa poques setmanes. Evidentment, sobre la matèria fosca i l’energia fosca les nostres nocions són del tot incertes, altrament serien energia clara i matèria clara; però, vistes les proporcions indicades, els astrofísics pareix que han decidit que el món no s’acabarà amb una contracció final, una mena de *big bang* invertit, un retorn a aquell ou primordial, sinó que, parlant en termes vulgars, s’anirà expandint i enrariant a poc a poc i, per emprar un llenguatge més aviat poètic, “finalment, tot el que quedarà en el cosmos seran forats negres, cendra cremada d’estrelles i les corfes mortes dels planetes: l’univers serà negre i fred”.

Un panorama ben lúgubre, què volen que els diga. Sobretot si pensem que al final del final els forats negres es desfaran en partícules errants que al seu torn es desintegraran per deixar només un buit infinit i sense forma. Amén. Aquesta és, doncs, la perspectiva de l’eternitat. O almenys de la dimensió temporal que s’hi aproxima, ja que el final previst tindrà lloc d’ací a un bilió de bilions de bilions de bilions de bilions de bilions d’anys, pam dalt pam baix, si no m’he equivocat en els zeros, bilió més, bilió menys, tant se val. Molt de temps, francament, per arribar al judici final, que tindrà lloc després de l’últim incendi còsmic: jo no pensava que tardaria tant el judici promès, amb la fi del món i el principi de la felicitat eterna. Ara pareix que tardarà, més o menys, tant de temps com alguns experts calculen que el PP governarà el país dels valencians. Val la pena, per tant, pensar què podem fer, mentre dura aquest món, per anar passant la vida de manera agradable i profitosa. Llegir literatura, per exemple, escoltar Bach, mirar la mar, passejar per la muntanya, que són algunes de les poques activitats que fan més tolerable el pas del temps i el poder de la dreta. Si el futur és tan negre i tan fred, mireu d’escalfar una mica el present: no és tan difícil.